

22. СЕПТЕМБАР 1908. ГОД.

То су дан, кад су прије једне године „милостиве и правдољубиве“ владе сусједне нам државе Аустро-Угарске изволеле прокламовати, да насилним начином заробљавају језгро српских земаља и срце српскога народа: Босну и Босанце, Херцеговину и Херцеговце. Да у томе гробљу нема вампира, могли бисмо на данашњи дан држати помен за покој душе изгубљених земаља. Али то је гробље које лако доживљује воскресеније из мртвих, и зато се не ћемо предавати очајању, него нади. Ко очајава духом је клонуо, а ми клонули нијесмо, него смо тек сад прегли свима силамо да грабљивцу испречимо залагај у грлу. Кад хришћанска црква казује: „Чају воскресенија мртвих и жизн будушчаго вјека“, и кад се нада да ће то и дочекати, како се ми не бисмо надали да ћемо дочекати васкрс Босне и Херцеговине из ропства аустријскога? Била је и Угарска заробљена, па је већ близу да се коначно отме; била је и Италија под игом аустријским, па је сад слободна; и многи су народи и њихове земље били поплавлени туђинском најездом, па су ускрсли. Зар да се не надамо да ће доћи дан кад ће и ови наши алемови иснасти из круне аустријских ћесара?

Сви су освајачи били силни кад су освајали, али је дошао дан кад их је снага напуштала, и онда су се рађали Шпартаци, који су робље ослобођавали. Био Дојчин па се разболио, и онда му је трава кроз кости ницала. Па и овај Дојчин, који је грјешном руком заграбио двије српске земље, на путу је да се разболи и да му трава кроз кости пробија. Нема тога хећима који ће га с постеље подићи, нити расте травка на овој земљи која ће бољди његовој дати лијека.

Аустро-Угарска болује од мржње, коју спрам ње осјећају сви народи који је сачињавају. Нема једнога Мађара који искрено воли Аустрију и Нијемца; нема једнога Нијемца који воли Чеха и Мађара; нема једнога Чеха, Словака, Румуна, Срба, Словенца и т.д. који воли Мађара и Нијемца. Сви се мрзе, сви бјеже један од другог и сваки тежи да се другог ослободи. Мађари хоће да се отму од Нијемаца; Срби, Хрвати, Румуни. Словаци и Нијемци Угарске да се опросте Мађара; Чеси да се разортаче с Нијемцима. Никога нема који тежи заједници, који љуби заједничку отаџбину. У њиховим срцима те заједничке отаџбине нема, нема аустро-угарског патриотизма, нема кохезије која ће их држати у чврстом зглобу. Аустро-Угарска држи се још само силом и лажју. Свака је сила завремена, а лаж је краткога вије-

ка. Лажју, вели народна пословица, можеш отићи до на крај свијета, али се нећеш моћи вратити. Дотрајава и сила и лаж, а мржња на против расте. И расте у толико већа, уколико је сила била грубља, а лаж неваљалија. Мржња надживљује и једну и другу.

Правци, којим су пошли народности Аустро-Угарске, разилазе се и теже да разнесу и монархију. Сви живо раде на томе. Сви траже самосталност и слободу. Угарска неће да буде покорна Аустрији, и њена је пobjеда извјесна. Чеси тако исто. Они се никада неће вратити у потчињеност у којој су били. И они сваки даном извојевају по коју нову слободу. Нијемци Аустрије усамљени су. Њих у монархији нико не потпомаже, нико не трпи. Ма колико дуго трајала борба противу њих, доћи ће ипак дан кад ће многобројним противницима подлећи, а тај ће нам дан показати разједињену Аустро-Угарску. Како народи сад брзо живе и како је много прошло а мало остало, то тај дан није више далеко. Ако га не дочекамо ми, наша ће га дјеца извјесно дочекати. А шта је за народ вријеме једнога нараштаја?

Зашто дакле да очајавамо? Будућност је наша. Наде су ту близу да се остваре, чисто би смо рекли да их руком можемо дохватити. Ми још нијесмо ништа изгубили. Борба око Босне и Херцеговине још траје. За сад су у добитку наши противници. У добитку су лукавством, пријеваром и гажењем једнога међународног уговора. Преварили су не нас, него Европу. Нијесмо ми довели Аустро-Угарску у Босну и Херцеговину, него Европу. Сад је ситуација у толико јаснија, што сви виде с каквом су моралном ругобом имали посла и шта им од јако ваља чинити. Сад не постоји Европа која даје Аустро-Угарској Босну и Херцеговину. Сад је та Европа на нашој страни и сви желе, да се Аустро-Угарска с Балканског Полуострва изгони.

Не само дакле што Аустро-Угарској пријети расуло изнутра, него је и споља све, осим Њемачке, противу ње и сви вребају прилику да јој по заслуги одмазде. Зар се ту не надати пobjеди?

У Сарајеву је пир, у Бечу славље, међу чиновнике ерцег-босанске дијеле се некакве медаље за успомену на срамни дан грабежи, заробљавања и бескарактерног гажења једнога међународног уговора. Нек пирују. Зар зна црв у јабуци да је ова пала под точак? Очас ће пријећи точак преко ње и раздробити је; другу ће појести човјек, а црв с остатком бацити на сметлиште, или под ноге путнику. Нека пирују, нас то не буни. Сваки пир има свој сјутрашњи дан, кад мачке по глави јадују. Ко зна да ли ће до године опет пировати.

Један исечак из прошле године

26. августа јављају из Биограда, да је при накнадном избору посланика за округ нишки изабран фузионаш Узуновић противу г. Мил. Миловановића, министра спољних послова.

Сва се јавност тим занима. —

4. септембра Извољски у Бухловци, гдје барон (сада гроф) Ерен-тал измијењали мишљења не само о општем положају у Европи, него нарочито и о стању у Турској, и да су се потпуно сагласили, да се Русија и Аустро-Угарска држе благонаклоно према новом режиму у Турској, у нади, да ће се овај учврстити и постати елемент мира у Европи. —

5. септембра излази у Бечу владино саопштење, у коме се каже, да су г. г. Извољски и барон Ерен-тал измијењали мишљења не само о општем положају у Европи, него нарочито и о стању у Турској, и да су се потпуно сагласили, да се Русија и Аустро-Угарска држе благонаклоно према новом режиму у Турској, у нади, да ће се овај учврстити и постати елемент мира у Европи. —

11. септембра дошао књаз (сада краљ) бугарски Фердинанд са супругом у Будимпешту, гдје га је цар и краљ Фрања Јосиф помпезно дочекао. —

17. септембра Извољски конферише с Титонијем у Деизи. —

18. септембра Извољски посјећује италијанскога краља у Ракоњици. —

У Биограду чине се припреме за отварање Скупштине. Партије се стежу за борбу. Још једнако је позар Миловановићев предмет расправљања у штампи и по партијским одборима. —

22. септембра цар и краљ Фрања Јосиф проглашава анексију Босне и Херцеговине. Бугари у Грнову проглашују независност Бугарске. —

23. септембра велики збор у Биограду, на ком су се држали многи говори противу Аустрије. Цинцарске патриоте (поред правих) у бурским шеширима одушевљавају народ и уписују синове од пет година у добровољце. Нема рачуна о новцу Народне Одбране.

Данас у велико и мирно тече година 1909.

Послије годину дана

Аустро-Угарска издала је 22. септембра прошле године на народ Босне и Херцеговине проглас, који вриједи данас да се прокоментарише.

У прогласу стоји:

„Кад су пред један људски вијек наше чете пријешле границе ваше домовине, обезбијеђено вам је било, да не долазе к вама, као непријатељи, него као пријатељи, да вам буде поможено у невољи коју сте трпили.“ —

А ми знамо, да нијесу дошли као пријатељи, него као душмани. То најбоље потврђује анексија и заробљавање двије српске земље. Зар пријатељ, који као пријатељ долази, отима и пљачка?

Даље се вели:

„Ова ријеч, дана у озбиљно доба, до данас је и поштено била испуњена.“

Видите браћо, овдје се говори још и о поштењу! Отимачину зову поштење. —

Даље:

„Брига је наше владе била, да у мирној законитости води земљу к срећи.“ —

Међу тим од те „среће“ народ српски (без разлике вјере) није окусио ништа. То је била срећа разних гладница чинутских, њемачких, мађарских и других, који су навалили на земљу као скакавци. Народ је од те среће видео само нове тврде тамнице, нове католичке манастире и разну манастирску црну војску, која је дошла да га сише. Видно је разбојнике у жандарским униформама, који су га убијали код и најмањег изгрета или пријестуна. Народ је пропадао, сиромашно, остављен без школа и просвјете. То пљачкаши зову срећом.

Даље се у прогласу вели:

„На радост нашу видимо, да је сјеме, бачено у немирно и разришено земљиште, донијело зрела плода.“ —

И доиста је донијело. Донијело је анексију, ново народно ропство, а то он не сматра за срећу, нити јој се радује.

Даље:

„Ви данас осјећате и сами, да ред и сигурност јача рад и привреду, да уплив просвјете облагорођава и кријепи силе и да уређена управа доприноси, да свако може мирно уживати плодове свога рада.“ —

А зар свега тога не би било да нема аустријскога ропства и бича? Зар би тај народ мање срећан био у своме српском јату, спојен са српском Црном Гором и Србијом, којима тежи? Јесте ли кад год чули ви тај народ да је рекао и потврдио то што је казано у прокламацији, говорећи о његовој срећи, радости и о просвјети, која „облагорођава и кријепи силе“, а коју је „уређена управа“ систематски угуњивала колико се тицало Срба?

И онда се обећава, да ће ес на томе путу водити земља и даље. Проглас каже: „Да на томе путу поведемо земљу даље, наша је света дужност.“ —

То је ваљда речено да иронија буде већа. Ко им је прописао ту дужност? Ко их је обвезао да робе туђе земље и народе? По каквој логици они то ропство називају срећом за заробљен народ?

А ово је, што сад долази, најважније:

„Држећи овај циљ пред очима, сматрамо да је дошао час да вам дадемо нов доказ наше вјере у вашу политичку зрелост. (А до самога тога дана говорили су како је народ незрио. Сад је преко ноћ од једанпут, постао зрио, у шта чак и сам цар вјерује и подноси доказе. Крсти се народе. Оваког чуда од ријечи нијесмо ни ми до сад читали!). Да подигнемо земљу на виши степен политичког живота одлучили смо подарити вам уставне уредбе.“ —

Ту смо. Даље нећемо ићи. Дакле цар и краљ обећава народу Босне и Херцеговине уставне уредбе.

Данас је од тога дана прошло вријеме од равне једне године. Камо тих уставних уредаба? Камо да се испуни царева ријеч? Или је зар он то обећао тамо некад, кад се обећање буде заборавило, и кад више не буде потребно да се испуни?

Показало се и опет да је Аустро-Угарска држава обећања која се не

држе. Показало се да у тој монархији царује само сила и лаж. Гажење уговора, непоштовање туђих права, отимање, заробљавање, пријевара, лагање, неблагодарност — то су одлике те монархије. Тако је пропала и задата царева ријеч. Устава за Босну и Херцеговину још нема. Нема га ни данас, послјије годину дана од обећања, и неће га ни бити. А ако га и буде, то неће бити ништа друго до само једно ругло на уставност, на подобију свега што је Аустро-Угарска до сад радила и давала.

Требало је да то и опет констатујемо.

Двије установе у Петрограду

Руско министарство финансија одлучило је коначно, да се у Петрограду оснује Свесловенска Банка. Поводом тога врло важнога догађаја доноси „Новое Време“ чланак, у коме између осталог вели:

Чеси, који су прољетос били у Петрограду на славенској конференцији, настали су мимо друго, како би се створила што тјешња трговачка веза с Русијом и у ту сврху хтели су да се у Прагу оснује свесловенска банка. Прејз и Крамарж ишли су с тим планом министру финансија В. Н. Коковцеву, али нијесу нашли потпоре у њега. Међу руским трговачко-индустриским круговима чешка или управо свесловенска банка у Прагу није нашла прихвата, јер мисао, да се створи средишња словенска банка у држави, која није пријатељ Словенима, није се свиђала ни руском министру ни руским финансиским круговима. Али је сада на иницијативу руско-словенске трговачке коморе низ руских финансијера и представника великих трговачких предузећа одлучио, да се оснује свесловенска банка у Петрограду. 12. септембра предао је један од оснивача банке М. В. Козаровици меморандум о оснивању банке, која ће не само имати веза са славенским тржиштима, него ће зближити и удружити Русију на пољу привредних и трговачко-индустрискх интереса са словенским земљама, помоћи им да се отму зависности од њемачких банака, и да бар дијеломине спрјечи свенемачко продирање на Балканско Полуострво и блиски Исток.

Није никаква тајна, да Њемачка настоји и у знатној је мјери стекла огромно привредно значење и у Русији — у краљевству пољском. Тамо је, у некојим окрзима око 90 од сто капитала, уложеног у фабрике и заводе, својина Нијемаца, који у већини маскирају своју народност именом словенских фирми. Томе нарочито помаже њемачки закон, који дозвољава својим поданицима натурализовати се у другим државама без губитка подаништва њемачког. Свесловенска банка може да буде мирни ослободилац зависних Словена од Нијемаца у правцу привредном. Ту је отворено поље рада, јер промет Русије са словенским државама достиже сада 400 мил. рубаља. Надати се, да ће Словени брзо пријећи са њемачких тржишта на руска. Дабогме,

да то зависи од руских трговаца. За успех прелаза Словена на руска тржишта говори и политички положај, који су Нијемци створили на балканском полуострву.

У руским трговачко-индустриским круговима мисао оснивања Свесловенске Банке има велико признање и нарочито велики финансијери и заводи већ су успјели преко 5 милиуна рубаља темељног капитала.

Уз то ради се и на оснивању „Словенске трговачке коморе“.

Руски министар трговине и индустрије предложио је министарском савјету концент правила „Словенске трговачке коморе“, чије одобрење моли једно приватно друштво.

Сврха је словенске трговачке коморе да ради на економском зближењу Русије с осталим земљама блиског истока. У круг њена рада спада:

1. Да помаже друштвима и појединцима, да се развије размјена робе између Русије и наведених земаља, а за ту сврху морају њихова тржишта бити свестрано проучена;
2. да се брине како би биле уклоњене запрете, које стоје на путу томе зближењу;
3. да се стара, да се извјештаји о узјамној размјени робе раширују новинама;
4. да трговачки уговори буду израђени на узјамичну корист;
5. да се подружнице „Сл. Трг. Коморе“ оснивају како у Русији, тако и у туђини;
6. да се нађу агенти и посредници;
7. да се оснује трговачка извјестилачка канцеларија;
8. да се приређују трајне изложбе словенских производа и да се подигну њихова складишта;
9. да се приређују периодичне словенске трговачке и индустријалне изложбе;
10. да се сазивају свесловенски трговачки и индустријски састанци;
11. да се приређују јавна предавања, на којима би се словенски свијем поучавало о задацима и циљевима Сл. трг. коморе;
12. да се у ту сврху издаје периодични орган;
13. да се ради на развјетку осигуравања транспортне робе и особа.

Сједиште је коморе у Петрограду, а стоји под надзором министарства трговине.

Ово је један важан практичан корак на зближењу Словенства. Доказ је то да је Словенство са пута маштања пријешњег на пут реалног рада на свом зближавању. Успјеси неће изостати.

Криза у Угарској

Послјије аудијенције Векерлове код краља све се више спомиње име Куен Хедервараја као личности која ће имати да игра велику улогу у политичком животу Угарске. Куен Хедервари био би предсједник мјешовитог кабинета, састављеног од 67-маша и 48-маша.

Министар финансија постао би досадашњи потпредсједник Навај. У томе би кабинету свакако били чланови независне странке у појачаном броју. Куен Хедерварево министарство било би прови-

зорно, те би се Кошуту гарантирао, да ће иза Хедервара он бити министар предсједник, пошто би Куен у одрађено вријеме имао одступити.

У бечким надлежним политичким круговима нипошто се не дијели оптимистичко схваћање, које овај час влада у редовима независне странке. Захтјеви независне странке неће се ни у којем случају испунити. Круна је одлучила, да листице министра предсједника, министра финансија и министра унутрашњих послова повјери само таквим особама, које стоје на становишту краљевом. Према томе је искључено, да ће се испунити жаља независне странке, која жели, да њезини присташи запреме баш ова мјеста.

Како се надале дознаје, цар и краљ Фрањо Јосиф категорички је изјавио, да ни уз коју цијену неће пристати ни на какве концесије за вотирање државних потреба, и то с обзиром на озбиљни спољни положај.

Одлична личност, која је у додиру са дворским круговима, изјаснила се, да су захтјеви независне странке неприхватљиви за круну, с тога нема наде, да ће владар пристати на приједлоге министра трговине Фрање Кошута гледе ријешена садашње кризе. Врло је вјероватно, да ће и данашња Кошутова аудијенција протећи без стварног резултата. Круни је у првоме реду стало до тога, да се основа о изборној реформи проведе према оним темељним начелима, што су утаначена у факту између владара и независне странке. Владар упорно остаје код свога захтјева, да се изборна реформа проведе бар на исто тако широкој подлози, како је засновао Хедерварев кабинет. Готово је искључено, да би независна странка пристала на изборну реформу, која би народу донијела свеопште једнако тајно право гласа.

Немило се коснула у Будимпешти вјест о аудијенцији престолонашљедника надвојводе Фрање Фердинанда код владара. Ова се аудијенција доводи у свим бечким круговима у најтјешњу свезу са аудијенцијом предсјед. независне странке Кошута. Та вјест је тим вјероватнија, што се бивши министар унутрашњих послова Кристоф такођер у Бечу налази.

Богишићев Музеј

Данас је цијели Цават доживио једну изванредно ријетку свечаност: Тихо, скромно, али свечано био је отворен Богишићев Музеј и на њему откривена спомен-посеба, која нам показује кућу, у којој се родио велики богишић. Чин свечаности обављен је један сат по подне.

На трибини је устала премилостива Госпођа Марја Богишић Похл, и са сузама на очима изрече је пред многобројним свијетом овај говор:

„Из пријетета према своме непрежаљеном брату Валтазару; у намери, да се одужим Његовој благој успомени; вољна, да дам видну почаст Његовој љубави према роду и мјесту — подигла сам овај Музеј.

У њ сам сабрала све оно, што је Он марно и љубављу сабрао за Свога живота, те чувао као светињу Своју.

Те његове светиње хоћу да и на даље буду сачуване, а то је могуће само у једном Музеју. И овим чином хоћу такођер, да му одам љубав и благодарност.

У овој кући, која од данас постаје светињом Цавтата, Валтазар је првом угледао божијег свијетла: — тога ради, да јој искажем поштовање и да јој поддам спољашње видно обилежје, — откривам ову Спомен-плочу.

Обећавамо, да тумачим Валтазарову љубав према нашем мјесту, мило ми је, да могу овај скромни споменик поклонити Цавтату, повјеривши му га на чување.

И ту своју намисао ја данас извршујем...“

Послјије трократног „слава“ Валтазару Богишићу, г. М. Малоневћ, општински вијећник, овако је одговорио у име Цавтата:

„Са највећом захвалношћу примамо овај велевриједни споменик. Веселимо се, да смо имали срећу и част примити га из руку милостиве госпође сестре благопокојног Валтазара Богишића.

Обећавамо, да ћемо овај споменик брижно чувати и у њему гледати нашу светињу, па га и даљим пасовима оставити у аманет, да га најљом и достојношћу удрже.

Поносимо се, да је наш мали Цавтат родио тако великог сина, као што је Богишић;

поносимо се, што ће овај наш Цавтат и чувати и штовати Богишићеве светиње.

У име Цавтата част ми је данас, да Вама, велецијенена господо, изречем срдечно и искрено „Хвала“! и да у исто име кликнем Валтазару Богишићу „Слава“.

И ова тиха, али величанствена свечаност, овим се завршила.

Стање Срба у Санџаку

— нарочити извјештај —

Пријејо. ђе, 18. септембра

Из старих, вјерских муслиманских књига Младотурци су извадили један, скоро заборављени, закон и почели га примјењивати. По одредбама тога закона кажњава се хуљење пророка сто и једном годином робије у прогонству, у Азији. Кривцима за псовање пророка не сује редовни судови, већ вјерски, муслимански, а казну изриче шеих-ул-ислам (вјерски старјешина). По томе су закону за псовање свеца били у пошљедње вријеме осуђени ови људи из нашега краја: Милан Радак из Пријепола, Мићо Вуковић из Прибоја, Васо Киковић и Периша Ивезић из Нове Вароши, а под судом је сада Косто Стевовић из Нове Вароши.

Карактеристично је, да од Муслимана још нико није био осуђен по томе закону. Једино је под судом син Муша Рондића из Обораца у пријеполској нахији. Али и он је био осуђен само један дан затвора и ако је несумњиво доказано, да је псовао свеца. Тек кад су православи Срби оштро протестовали, како се за исте кривце православи кажњавају сто и једном годином, а Муслимани једним даном затвора — онда су власти поново затвориле тога Рондића и почеле поновно ишљеђење. Пљевалска је српска општина тужила једног Муслимана да је псовао свеца и то доказала свједоцима, па он, ипак, још није ухапшен.

Жазиков: Сад не могу, мили мој, ама баш никако.

Човјек: Ви ми дајте 25 рубаља — хећете?

Жазиков: Какав си ти човјек, кажем ти, не може се...

Човјек: (хоће да иде) Пси, Миндор. Пси!.. Нагледа, да Ви, Ваше благородство, нијесте имали погуда ни крајцере. Пси, Миндор. пси!

Жазиков: Како смјеш то рећи? А?

Човјек: А још к себи зове!.. Пси!

Жазиков: Да се вучеш на поље, гурбеге ниједан! Матвијеј, ћерај га, за шију пса са псом...

Човјек: Не вичите, молим, лакше... ја ћу сам паћи...

Жазиков: Матвијеј, чујеш е ти наређујем!..

Човјек: (из портјав) Опробај само, старо деринте!

(Матвијеј: иде еустиопине за њим)

Жазиков: (вице за њима) Ћерај га: удри га мојом шаком!!! На поље... На поље пса!.. (Шета по соби) Каква је ова груба животина!.. А псето, занета, како ми се чини не ваља пишта... Сад ми је за Бог зна шта мило, е га нијесам узео... Али зашто да он псује. Не смјје да псује. (Сједи на постелу)...

Нијесам још ништа урадио, а ни новца нијесам још добио... А повци су ми сад пужии, као пшад... Матвијеј!

Матвијеј: (улазећи) Што заповиједате?

ПОДЛИСТАК

БЕЗНОВЧАНOST

ШАЉИВА ПИРА У ЈЕДНОМ ЧИНУ

— Иван Серг. Тургенев —

ПРЕВЕО

Бл. В. Беговић, учитељ

(Наставак)

Једнако ми треба нешто радити! (Опет сиједа за сто) Да, треба, треба, бар нешто. Тешко је без посла!.. (Улази Матвијеј) Јеси ли ти то, Матвијеј?..

Матвијеј: Јесам, господине!

Жазиков: А шта би?

Матвијеј: Дошао је један човјек са псето, па он да нас нешто пита, и вели, да ете му ви, томе назад два три дана, паредили, да к дама дође.

Жазиков: Да, занета, занета!.. А, је ли довео псетацце?..

Матвијеј: (турбоно) Довео је...

Жазиков: Ах! покажи... реци му нек уђе... Ах!... уђи напријед, мили мој!.. (Улази човјек са подвезапом шијом. Он води за узлицу старо, чупаво псето)

Жазиков: (Погледава псето) Како га зову?

Човјек: (Муклим гласом) Миндор! (Псето гледа рописи на свога газду и мате репом.)

Жазиков: И добро псето?

Човјек: Најбоље, што може бити. Пси Миндор.

Жазиков: Умије ли посити псемо, али што?

Човјек: Како не зна! (Узима кану испод пазуха и баца на под) Pil-aport! (Псето му доноси кану)

Жазиков: Добро, добро! А каква је у поље?

Човјек: Да не може бити боље! Куш! тибо!

Жазиков: А јели стара?..

Човјек: Сад јој је залегла трећа јесен, па здравље! Куд а ћеш, куда ћеш? (Устеза псето за сницир.)

Жазиков: Ну, колико би је дао?

Човјек: Педесет рубаља, мање ни солда.

Жазиков: Ајд јадап, шта говориш! Узми тридесет...

Човјек: Не могу, брате, то је мало..... овако псето....

Жазиков: Боље ти је, па ћу ти још мало придати. Десет златуна узми! (Матвијеј нагледа тужан.)

Човјек: Пећу, господине, пећу!

Жазиков: Ну, нек те ђаво носе! а од каке је сјеке?

Човјек: Сјеке! Ни таке не може бити!

Жазиков: Добре, а?

Човјек: Друге сјеке ми ипак не држи-мо. Нека је Бог с њима свијежа!

Жазиков: А зашто их не држите?

а сви поменути Срби били су, одмах, на просту доставу, хапшени у тешку тамницу, па је тек послје над њима вођено ишлеђење.

Даље је карактеристично, да су против свих осуђених Срба и свједоци и тужиоци били само Муслимани. Милан Радак имао је јаснијех и непобитнијех доказа, да ти свједоци нијесу ни били присутни оној свађи, у којој је он — како свједоци кажу — псовао свеца. Доводио је и свједоке, који су били присутни тој свађи и освједочили, да Милан није псовао свеца. Ипак је он осуђен и прогнан у Азију. Мићо је Вуковић био тужио једног Турчина за дуг, а он је нашао лажне свједоке и Мића оптужио за псовање свеца. Исту је ту двојицу свједока на пола године раније тај суд одбио као нечасне људе у једној парници, гдје су они хтели свједочити против Мехмед паше Бајровића. Васа Киковића су заједно с његовом женом, која је била бременита, испребијали на сред чаршије нововарошки Турци, па га послје оптужили да је псовао свеца, те је сада у затвору ни мртав ни жив.

Као што се види, овакав је један закон страшно оружје у рукама фанатичнијех Муслимана против нас. Као да и без тога немају доста оружја против Срба! Кад треба упропастити ђаурину, тешко да се може наћи који Муслиман, који неће сматрати кривоклетство као једно допуштено средство. Доиста, већина онијех ухапшенијех Срба није изрекло ову псовку, за коју су окривљени. И најпростији наш селак зна, овака тешка казна чека онога, који онсује свеца, те се сваки и чува. У већини случајева и власти су увјерене да оптужени није псовао, али су и власти запојене онаком истом фанатичном мржњом против Срба, као год и маса муслиманска. Милану Радаку и Косту Стевовићу власти су и удесиле кривцу.

Овакав један мрачни, азијатски закон, ма колико да је тежак, нама овамо у Турској није необичан. У земљи гдје официри одобравају војницима да силују дјевојчице од 10 година; гдје жандари убијају људе без суда, па их мртве вуку као дрво по земљи за читава по сата, да заплаше народ; гдје власти јавно поспљу петролеумом српску школу, па пошље припаднику, гдје се ухапшени Срби туку на смрт и прије суда — ми навидимо само поступке власти из времена послје проглашења устава — у тој земљи овакав један варварски закон потпуно хармонира са цјелокупним државним уређењем, са навикама чиновника и са понашањем господарећег дијела становништва. Због тога нећемо ни ријечи утрпошити на то, да можемо нерационалност и неправедност овога правог турског закона. Хоћемо само, да с формалне стране нешто примјетимо на примјечавање његово. По томе се закону кажњава псовање пророка. Пророком Турци сматрају: Мухамеда, Христа и Мојсија. Они то кажу „пејгамбер“. Тај је израз и употребљен у ономе закону. Међу тим „све тац“ је нешто сасвим друго и по учењу њихове вјере. „Светац“ се у њих каже „евлија“, а по једном другом закону за псовање „евлије“ кажњава се један дан затвора. И кад се претпостави да су оптужени доиста псовали свеца, онет они, и према турским законима, не могу бити осуђени оном тешком казном. Узалуд

су и оптужени и њихови браниоци, подносили рјечнике турске, српске и француске, по којима су доказивали да „све тац“ не значи „пејгамбер“ већ „евлија“; узалуд су се позивали и на црквене књиге и на турске законе — турски суд их је ипак, противно здравоме разуму и човјечности, противно и самом њиховом закону, осудио оном страшном казном, јер „закон му је што му срце жуди“.

Српство

Руски језик на универзитету. На универзитету у Биограду почео је курс руског језика како би се језик највећег словенског народа што више раширио по Србији.

Још један добротвор. У Карлсбаду је ово дана преминуо др. Јован Јовановић-Кантакузен, који је Српској Академији Наука завештао 200.000 динара.

Извоз преко Солуна. Извоз стоке из Србије у велико је почео преко Солуна за Александрију, Пиреј и др. мјеста.

„Иза божјих леђа“. Бранислав Ћ. Нушић написао је нов позоришни комад под насловом „Иза божјих леђа“. У њему се износи живот у најзабаченијем крају Биограда. О овом најновијем комаду Нушићеву, који је овијех дана приказиван у Биограду, критика се похвално изразила, замјерајући му само на технику.

Словенство

† Владимир Видрић. У Загребу је преминуо млади хрватски pjesник Владимир Видрић, један од млађих талентираних људи Лака му земља!

Хрватска опера. Прошле недјеље је на свечан начин отворена опера у Загребу.

Свесловенска изложба у Одеси. До године од првог маја до 1. септембра биће у Одеси свесловенска изложба, па којој ће бити изложени производи: индустриски, занатски, вјештачки и земљораднички.

Изборни закон за Пољску. У Петрограду је израђен закон за изборе у руској Пољској и девет западних губернија. По томе закону извршена је подјела народности на курије како би се што више сузбио утицај Јевреја.

Нови бугарски зајам. Бугарски министар финансија Шалабаџев био је овјех дана у Лондону ради зајма, али није могао успјети да добије под повољним условима. У Бугарској се надају, да ће добити зајам од конзорције руских банака.

Противу Бугарске. У турском листу „Танину“ изашао је чланак младотурског кандидата за министра спољних послова Исмаил Хаки бега противу Бугарске. У њему он напада бугарску владу што је послала своје људе у Македонију да организују чете како би се наставила четничка акција. Због тога назива Бугарску незахвалном, те предлаже противу ње бојкот.

Поглед по свијету

Раздор међу Младотурцима. Размирице, које већ од дужег времена постоје

између централистичке и аутономне струје у младотурској странци, почињу све више сада избијати. Ту стоји председник отоманског парламента Ахмед Риза као вођа централиста на супрот принцу Сабах-едину који је глава аутомашке странке. Овај спор занима данас највише сву турску јавност. Чини се, да ће овај раздор уродити раздвајањем младотурске странке, а има и случајева, да су читаве групе напустиле странку не хтијући пристати ни уз једну од ових противничких група. То су учинили официри свих малоазијских посада. Међутим су официри румелиског и македонског збора остали у организацији, али су се раздјелили у дрије групе. Карактеристично је, да већина пристаје уз принца Сабахедина, главу аутономаша, и то због тога, јер је Ахмед Риза својим диктаторским понашањем одбио од себе све симпатије.

Велики везир Хилми паша настоји остати неутралан и не упуштати се у ове размирице. Међутим присталице Сабахедина раде на томе, да свале Хилми пашу, увјерени, да би онда био уздрман и положај Ризин, који би онда био без заштите, па би се или морао повући с политичкога попришта, или би отишао као дипломата у иноземство — дакле опет далеко из Цариграда.

Мађутим велики дио чланова особито солунског младотурског одбора ради на томе, да се макне Хилми паша, али да на његово мјесто дође садањи министар финансија Цавид-паша, такођер неутралиста. Овако мисле спречити расцјеп у младотурској странци.

Како ће се овај раздор завршити, показће скоро будућност. Сада је положај аутономаша много угледнији, тим више, што би уз њих пристали осим Срба и Бугара још и Грци, па и Арбанаси.

Просвјета

Борба за школе. Мучно је и замислити, да данас, у XX. вијеку, један народ мора да води очајну борбу за своје школе. Зар још није дошло вријеме кад нико не стоји на путу слободној школи? Оној школи, која сваки народ развија у његовом духу, језику, писму. Зар још не можемо да увидимо, како школа треба да продужи и надовеже ондје, гдје је домаће васпитање стало?

Ми Срби смо у том несретном стању, да морамо да се боримо за оно, што би по себи било тако природно. У Хрватској и Славонији истисли су министарском наредбом ћирилицу из прва два разрада опште народне школе. И то истисли наредбом. Па још наредбом која не стоји у складу са словом и духом закона.

Ми данас гледамо борбу српских свјесних општина против те наредбе. Та ће се борба пренијети у жупаније, па у сабор. И мило нам је што можемо нагласити, да је у тој борби цио народ наш једнодушан.

У таквој прилици осјећамо сваки напредак у школству као велики успјех. Такав је успјех и освећење величанствене, модерне школске зграде у Земуну, коју је подигла српско-православна црквена општина у Земуну. Тај општински дом и школа стао је преко 300 хиљада круна. Ту је зграду недавно освјештао патријарх

онда, да се живи... А онако овдје шта живите баћушко мој? Овдје од сваког удара зловца бјегите тамак као зец, а и поваци немате баш никако,... а... а, и не једе се онолико, колико би се могло, ја сам, Боже ме грешнога не покарај, често гладан!..

Жазиков: Не, па селу је досадно; сусједи су све сами необразовани људи... а дјевојке тек што погледају мало очима, одмах их крије, и дрхте од страха, кад с њима говорим...

Матвјеј: Ехе, Тимотије Петровићу! А шта имаш овдје видјети? Погледај само ову празну господу, што амо долази? Тако ми Бога, пемаш на што погледати. Народ мали, болестан и јадан, кашље, опрости ме Господе, тамак као сипљаве овце. А, како је у нас, хе, хе! како је у нас? Само да знаш!.. Али сад, право ти рећи, није, као отирије. Не! Ваш дјед, нека му је лака земља, Тимотије Лукић, био је висок као језа; а кад се што напутио, па кад би подвикнуо, голубе је с легада преплашило. То је био господин, така је господин! А не као они овдје кашљавци — сипљави, те се путем не могу вући. Али и ти си му доста сипан... А његова жена, наша старе и добра госпођа, еј да знаш како је била добра!

Жазиков: Ма колико ти причао, ја нећу на село, ја бих тамо од досаде пољудио.

Матвјеј: Тамо бисте бар новца имали.

Лукијан уз велике свечаности, а уједно је тиме отпочео своју канонску посјету, на којој је свечано дочекиван.

И у Панчеву је постигнут у погледу школства велики успјех, чије се благотворне пошљедице једва могу сагледати.

Катастрофа „Republique“

„Освојење ваздуха“ тражи управо као и ратно освајање непрестано тешке жртве. Ево у недјељу дана имамо данас да забљежимо трећу катастрофу. — Lefebvre, Ferber и сада ваздушни брод „Republique“, гдје су настрадале 4 особе.

Тачних аутентичних вијести о несрећи, а поготово о узроку нема. Не зна се, да ли је несрећи крив случај или неопрезност путника или пријашњи какав недостатак.

Како је познато, задесила је „Republique“ за вријеме великих маневара између Калеа и Лапалиса тешка незгода. Онда је запела „Republique“ о једно дрво и подерала се. Подртина је на брзу руку закрпљена а онда је „Republique“ подузела пут на маневре. На повратку се ето збила грозна катастрофа.

О ужасној катастрофи, која је потресла сав културни свијет, сазнајемо шљедеће податке:

Прва је вијест о катастрофи стигла из Лапалиса а гласи: Управљиви ваздушни брод „La Republique“, који је јутрос у 7 и по узашао са 4 особе, да се врати у Мендон сурвао се из висине од 100 метара између Тревола и Виленеуве 8 километара сјеверно од Монлиса. Лађица се срушила на пут. Сви путници су мртви.

Погинули су поручник Маршал, поручник Кор и механичари Виман и Рос. Брод је посве разорен.

Катастрофа „Republique“ наступила је у 8¹/₂ сати у јутру. Оно мало особа, што је у то доба било у близини мјеста Меудона и које су видјеле ужасну ту катастрофу приповиједају, да се брод ненадано сурвао на земљу из висине од 100 до 150 метара и то попут стријеле.

Четири она путника су за вријеме пада испала из кошарице, па су пали на земљу неколико секунди прије него ли брод. Да ли су они добровољно скочили или су пали, када се је лађица преврнула, није се могло опазити. Оба официра и оба механичара остали су на земљи мртви, смрсканих удова.

Лађица, у којој се је налазио мотор, љоснула је о земљу неколико метара од унесрећених официра и механичара, па се посве смрскала тако, да ни комадић није остао читав.

Пошљедње вијести о катастрофи зракоплова „Republique“ гласе:

Успон је шљедовао за прекрасног времена. Ваздушни брод се дигао одмах од 150 м. високо и запловио према Паризу. У једном аутомобилу су га пратили механичари и потребни материјали.

У 7 сати и 15 мин. прошао је ваздушни брод по врх Монлиса (200 км. од Париза).

11 километара од Монлиса наједанпут се откинуло једно крило вијка и раздерало ваздушни брод. Гас, који је на велики отвор излазио, експлодирао је и за час је изгорио читави зракоплов.

Већ шљедећи се трен сурвала лађица силном брзином према земљи, а она четирица путника испадоме из ње.

Тимотеј Петровићу! А овдје, ево напримјер, рећи ми, кад си задовољан поцем био? Пошљење једно. Ну, молим Вас, погледајте! (Подиже капет): Слава Богу, што нежам гаће, а друго? Е, мој брајко! Село, село. На селу је прави живот. Топле себе хоћеш да се гријеш, не излази нигуда ниједи цјелнати дан, хоћеш да ијеш, ето, брате, изобиља... а овдје, да Бог сачува... Право Вам рећи никада се овдје нијесам најео. А, што је лов на селу, брате мој, то је за причу! Лов за лечевила, за тм лијенима звијерима! А још што је најглавније Ви бисте Вашим доласком задовољили и овеселили Вашу мајку, Василису Сергијеву — заслужили њене старе године.

Жазиков: Ево, ја бих и пошао на село. Али ето јаво, пеће да ме цусте отуда. Просто не знам како бях им се искрао. А и да се жените, молим те, како је ту добро! Е Боже могли би ме тамо оженили, не дај Боже да уре.

Матвј: Еј, кад би, нек буде сретно, брате мој!

Жазиков: Молим те о томе не говори, ја о томе ни једн- више.

(Наставиће се)

Жазиков: Да понесеш писмо Криницицу.. Матвјеј: Саушам!

Жазиков: А. Матвјеј! Матвјеј: Аа?

Жазиков: Шта мислиш, хоће ли ми дати новца или не?

Матвјеј: Не, Тимотији Петровићу, жаови саодат!

Жазиков: Хоће, хоће... дабе! (Врда језиком) Ево видијеш, како ће дати!

Матвјеј: Неће Тимотеј Петровићу!

Жазиков: А зашто неће, зашто? говори!

Матвјеј: (послје неког ћутања) Тимотије Петровићу, дозволите ми, мени старој бестиди, да проговорим неколико ријечи.

Жазиков: Говори.

Матвјеј: (кашље) Тимотије Петровићу! Дозволите ми, да Вам нешто саопштим: рђаво је, врло је рђаво и није никако добро, т. ј, што ви овдје живите. Ви ете, бато, наш право природни господин? Ви ете, бато, наши племићи: срамота је, вјерујте ми, за Вас живјети овдје у пужди у оскудницама. Ми имамо бато, лијено имање, као што сами знате: мајка је Ваша, вољом Божијом потпуно здрава и завидно жива — па, добро би било да и Ви идете к њој, да тамо проведете остале дане — још, замислите па своје родно мјесто...

Жазиков: Је ли ти добијао писма од мајке, шта ли? Бих рекао, да су то њене ријечи, а?

Матвјеј: Занета ти кажем, да сам од госпође добио писмо, тако да кажем, удостојно сам се... и ја сам јој описивао, извјештавајући је о твојем здрављу, о чему ми је она перећивала, па све, све у подробности. Саопштићу Вам и то, Тим. Петровићу, да она за Вас вене и тужна је и жалосна, кад Вас не види, ево оволико година. Она ми је писала: одмах ми пиши: све што он ради, кога прима, куда иде, шта све ради, с ким дружи, о свачему ми пиши: често се грозим од јарости своје коју ћу излити над тобом ако ми не будеш о свему писао што ти овдје тражиш. Ти ћеш, и даље вели доставити Тимотији Петровићу, да његова родитељка јако бржи о њему и тугује, — да! тако стоји написано, мајка, даље вели: често се чудим, кад је без службе, шта даље тамо борава и поце узалудно у Питеру троши. На што то личи? Шта ми то значи? Ето то сам имао рећи.

Жазиков: А ти, што си јој одговорио?

Матвјеј: Ја сам госпођи писао, као, бајати, да је милошћу Божијом све добро и лијено: а о чему је она жељела, ја сам јој лачно о свему одговорио и Тимотију Петровићу достабно и госпођу о свему извјестио. Е хе, Тимотије Петровићу, Тимотије Петровићу! Кад би ете Ви пошам, хранитељу мој, у Славчанку, тамо би ете Ви живјели као барон, закупили кућу, довели каку женицу... па

Пали су управо пред жељезну ограду дворца Каванеса. Тројица су одмах умрла. Поручник Кор још је живио 5 часова. О несрећи је одмах обавијештен предсједник републике.

Мртва тјелеса су отпремљена у Мон-линс.

„Republique“ је имала облик рибе. Дуга је била 65 м., а промјер 108 м. Садржај гаса је 3650 см. Лађица је била из челика. Мотори 75 коњских сила са два велика вијка.

Дневне новости

Били у Никшићу. У пратњи Њ. Краљ. Височанства Књаза Престолнашљедника и Књагиње Престолнашљеднице Њ. Кр. В. Велика Књагиња од Мекленбург-Стрелица, отпутовала је у суботу у Никшић, гдје је поздравила Њих. Краљ. Височанства Књаза Господара и Књагињу и Њих. Вис. Књагињице Ксенију и Вјеру. Из Никшића се повратила у недељу пред вече, обишав и манастир Острог и у понедељак у вече приспјела је на Цетиње.

Велика Књагиња у Подгорици. Из Подгорице смо добили ово телеграфско извјешће: Њ. К. В. Велика Књагиња од Мекленбург-Стрелица, враћајући се јуче из Никшића, камо је била да поздрави Њих. Краљ. Вис. Књаза Господара и Књагињу Милену и Њих. Вел. Књагињице Ксенију и Вјеру, праћена Њ. Кр. В. Престолнашљедником, Књагињом Милицом, Својом пратњом и дворским дамама, и праћени свитом Престолнашљедника, дошла је на Крушевац око 7 сати у вече. Дугачку алеју у парку Њ. В. Књаза Мирка прекрила је била велика маса народа у свечаном одијелу; поређани су били сви гимназисти подгоричке гимназије са професорима, ученици и ученице основних школа са наставницима и наставницама, па Муслимани, чиновници, официри и чиновништво. Пред двором је била упарађена почасна чета. Пред степеницама двора, који је величанствено био осветљен, очекивао је високе госте Њ. В. Књаз Мирко. За Њ. В. Књазом Мирком стајали су бригадир, предсједник општине, свештеници и официри. Када су се зажели јасни пројектори свијет аутомобила што су долазили, отпочело је бурно клицање: „живјела“, „живјели“. — Послије кратког времена сви аутомобили стигли су пред двором. Њ. В. Књаз Мирко пришао је к првом аутомобилу и љубазно дочекао и поздравио се са узвишеном Му гошћом и заједно са Њом ушао у предсобље двора. Ту је управитељ подгоричке гимназије г. проф. Михаило Буквић са кратким, али врло лијеписем говором на њемачком језику поздравио Њено Краљ. В. Велику Књагињу, пожеливши Јој у име области зетско-брдске добродошлицу, срећан долазак и срећно пребивање у овој области. Једна ученица основне школе пришла је Узвишеној Владарци и дала Јој дивну киту свјежег цвијећа. Вел. Књагиња је замолила Њ. В. Књаза Мирка, да у Њено име захвали народу на тако срдачном и величанственом дочеку, што је Њег. В. Књаз Мирко и учинио говором, који је држао са балкона. Послије, тога народ се разишао, а високи гости остали су у двору, гдје је била породична вечера, а данас пред подне су се високи гости са Њег. В. Књазом Мирком одвезли

у 5 аутомобила и шетали кроз варош нову и стару. У првом аутомобилу били су Велика Књагиња и Књаз Мирко, који су се често заустављали да боље разгледају лијепу нашу Подгорицу и послје подуже шетње на аутомобилима кроз варош посјетили су монопол, гдје су прегледали све машинерије и радње. На 12 и по часова био је доручак у дворцу, послје кога су узвишени гости са Њ. В. Кња. Мирком шетали по дворском парку, а доцније се извезли у дајбабски манастир, а при повратку у Подгорицу, посјетили су најглавнију цамију, праћени великим бројем Муслимана, а око пет сати послје подне узвишени гости отпутовали су за Цетиње.

Стјечај за геозеде. Министарство финансија и грађевина расписало је стјечај за четири питомца, који ће на страни двије године изучавати геозеде. Пријаве се примају до 10. октобра закључно. Они, који желе да конкурирају треба да су свршили најмање пет разреда гимназије, да нијесу млађи од 16 ни старији од 20 година, да су црногорски поданици и да су потпуно здрави. Обраћа се пажња родитељима на то, да ће питомци бити у нарочитом пенсиону, гдје ће се водити строга рачуна о њима.

Пресуда у Загребу. Према извјештају Кор. Бироа, јуче је у Загребу изречена пресуда над оптуженим Србима ради велеиздаје. Осуђени су Валеријан и Адам Прибићевић на дванаест година тешке тамнице, двадесет и два су осуђени од 7—4 године, а осталих 29 су ослобођени. Као што се види, осуда је врло оштра, а нарочито је она свирепа кад се зна, да оптужени нијесу имали никакве кривице. Сад ће се и пресуда и ништавне жалбе упутити столу седморице, да он да своју ријеч. Када будемо добили детаље о овој осуди, проговоримо нарочито.

Ослобођени Срби из Берана. Прекрсноћ је стигао телеграм, којим се јавља, да су Срби из Берана оптужени, оковани и затворени у Сјенице због велеиздаје, ослобођени. Нама је мило што су и надлежни кругови у Турској увидјели неправду, која је најугледнијим Србима у беранској нахији учињена, те их и ослободили, али не би требало пропустити ни то, да се и сваког другог насиља ослободе како би на миру на своје огњиште могли живјети. Надлежни у Цариграду чим су ослободили затворене Србе свакако да су се увјерили, да нијесу ништа криви и да им је то све од стране кајмакама подметнуто, па би право било да га и на одговорност узму како не би и у будуће, на рачун невиних Срба, за вјере измишљало и невинне људе гонио.

Једно питање у вјетар. Кажемо „у вјетар“ за то, што за сада нећемо да се обраћамо ни на чију адресу. Кога се тиче нека се јави и нека нам одговори: Шта се хтјело с оним дописом из Биограда, који је прије дан-два изишао у Н. Сл. Преси и у ком се покушава да се објаснеузроци, за што је у Васојевићима онај неурачунљиви потпоручник покушао да нешто изведе? Ко је то у Биограду загњурио главу у руке и истраживао узроке овој афери? Нама изгледа да је тим хтио да одврати свијету унапријед пажњу

од правих криваца. Не знамо да ли је успио, али је извјесно успио да нама обрати пажњу на овај стари марифетдук старих интриганата, које ћемо ми првом приликом покушати да ишчепркамо и да их прикажемо свијету. Онда ће се сазнати и за праву адресу, коју сад избјегавамо да изнесемо.

Биоградској „Политици“. Господо око „Политике“, ви сте почели вјеровати у неке мистерије, у којима је, како извољевате рећи, замотана афера једнога нашег биједног поручника, који је покушао нешто да изведе, па је наasio благодарећи вјерности и патриотској разборитости оних, које је хтио да заведе. Зато, што се ток ислеђења не веша о велика звона и што се с дојако постигнутим резултатима не трчи одмах на пазар да се крчме по пет пара, ви налазите, да је ствар мистериозна. Можете мислити како хоћете, али ако хоћете право, наћићете брзо, да се ни тамо код вас, нити игдје на свијету, истрага и ток ислеђења не износи пред свијет прије но што се ствар исцрпно не испита. Ко може јамчити да на крају неће испасти какав кепенички дешавањерасод у минијатури или карикатури? А ко може јамчити да се неће доказати и опет каква „патриотска“ акција оних, који су нам и бомбе послали? Очекујте мало. Бојимо се да вам и сувише не будемо јасни кад се ствар до краја испита.

Перуновић у Спужу. Из Спужа нам јављају: Српски гуслар Петар Перуновић допутовао је 13. ов. мјесеца у Спуж, по нарочитом позиву општине спушке. Сви су били јако заинтересовани и једва су чекали да чују тога многохваленог гуслара. Исте вечери сакупило се и мало и велико пред кавану Ј. Раичевића. Гусле и пјесма учинила су на слушаоце силан утисак да одушевљењу није било краја. Остало се чак до 1 сат по пола ноћи а затим је свако задовољан и одушевљен пошао кући. Сјутра дан по жељи гусларевој сви спушки гавари са мноштвом народа и учитељ с основном школом изашли су на величанствену спушку тврђаву, с које се виде сва брда и по њима главна мјеста, на којима су биле страшне битке. Гуслар се попе на највишу кулу од града и по језгровитом говору, у коме је изнио јунаштво Њ. Кр. В. Књаза Господара и његових храбрих Црногораца кликну уз гусле. Дан бијаше ведар и топао, те се глас гуслара чуо чак у Мартиниће а Спужани су били сви испред кућа изишли те слушали пјесму са врх града. То је била слика каква се не пам-

ти. Данас смо милог госта испратили пожеливши му срећу у раду да ако Бог да у скоро зацјева у сред Сарајева.

Кажњен. Обласна Управа казнила је „Цетињски Вјесник“ са 150 перпера што је нашла да се није држао *Закона о штампи*. Надамо се да ће та осуда пасти, пошто Обласна Управа нема права по овом закону, да изриче пресуде, него само да гужи, а суд да суди.

Друштво „Југославија“ у Александрији. Као што нам из Александрије, у Египту, јављају, тамошњи Срби основали су друштво под именом „Југославија“. За предсједника друштва изабран је Милутин Милошевић, мајор у пензији, члан фирме Маринковић и комп. До сада се уписало у ово друштво 150 чланова.

Путници. За пошљедњих четири дана на Цетиње је приспјело 84 путника са стране. У суботу је приспјело 25 путника и то: 11 из Аустрије, 7 из Турске, 5 из Њемачке и по 1 из Италије и Енглеске. Међу њима је било седам официра из Аустрије. Још је било 3 женске. Из унутрашњости је допутовало 16. У недељу је приспјело 21 путник и то: 8 из Аустрије, 5 из Турске, 3 из Француске и по један из Америке, Њемачке, Италије и Србије. Још је била једна породица. Из унутрашњости је било 24. У понедељак је допутовало 19 путника и то: 12 из Аустрије, 3 из Италије и по један из Њмачке, Енглеске, Француске и Турске. Још је било три женске. Из унутрашњости је допутовало 13. У уторник је приспјело 19 путника и то: 7 из Аустрије, по 4 из Турске и Њемачке, 2 из Италије и по један из Француске. Још је било двије женске. Из унутрашњости је допутовао 25.

ОБЈАВА

Бр. 3068, из канцеларије К. Цр. Министарства Просвјете и Црквених Послова 5. сеп. 1909 г. јавља се *управама свијетских школа*, да се у књижари Мартиновића и Иванишевића на Цетињу могу добити сви уџбеници и друге потребе за средње школе као и уџбеници државног издања за основне школе.

КЊИЖАРА И

ПАПИРНИЦА

Мартиновића и Иванишевића

Цетиње, Балшића пазар

Од данас продаје све оне уџбенике, који су за средње и основне школе прописати.

Стигле су нове поруџбине.

Поруџбине из унутрашњости примају се и тачно извршују. 1—3

ЉУБИЧИЦА КРЕМ ■ НАРЦИС КРЕМ

..... помада, сапун и пудер

НАЈБОЉЕ СРЕДСТВО ЗА ЊЕГУ ЛИЦА

... ФАБРИЧКА МАРКА „Parfumerie Delion“ — Paris ...

ПАТЕНТ ОТВАРАЊЕ ПОВЛАЧЕЊЕМ ЗЕЛЕНОГ КОНЦА

□ □ □ □ □ ЦЕНА 1.20 пер. □ □ □ □ □

Продаја по свима апотекама, трговинама и фризерницама. Стовариште код Казуђерића књижара — Цетиње.

ПОМАЖИМО
СРПСКУ
ИНДУСТРИЈУ

ЊЕГУЈТЕ ЗУБЕ КУШАКОВИЋА КАЛОДОНТОМ

Добија се у свима апотекама и боље уређеним трговинама и фризерницама

Главно стовариште код Казуђерића књижара — Цетиње

СВОЈ
СВОМЕ